

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Յ Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ը

«ՔՐԻՍՏՈՍ ՅԱՐԵԱՒ Ի ՄԵՌԵԼՈՅ»

Այս բառերը՝ Յարութեան մեծ տօնին մէջ, մեր միաքերը բնագոյրէն անգամ մը ևս կը սեւեռեն կեանքի և մահուան մեծ խորհուրդին։ Վստահ ենք թէ անո՛նք նոյն իսկ, որոնք չունին ստոյգ հաւատքը Յիսուսի մեռելներէն Յարութեան, որոնց մտածումը շօշափելիէն և նիւթէն անդին անատակ է թե ըստու, կ'ունենան կարելի հաւատքը Յարութեան, երբ Զատիկի առաւօտը ծագի երկրի վրայ, և հաճոյքը՝ մտածելու թէ մէկը վերջապէս մեռնող միլիոններէն, բացած է վերստին գոցուող գերեզմանը, և ապրած՝ երկրի վրայ։

«Քրիստոս յարեաւ ի մեռելոց».

Այս կը նշանակէ թէ մարդուն յաւիտենական թշնամին՝ մահը, պարտուած է այլևս, և թէ մարդուն ճակատագիրը մտած նոր փուլի մը մէջ։

Այս սխրալի մտածումով կը լեցուինք Յարութեան օրուան հետ, և այդ զգացումը աւելի քան սիրտաբար է ցաւերու և անկարելիութեանց այս աշխարհին մէջ։ Զատիկը ծագկած օրն է տաքուան, որուն մէջ, կեանքի ղեղեցկութիւնը և Աստուծոյ սէրը այնքան հրաշալիօրէն կ'ապացուցուին, թէ մահը վերջ մը չէ մեր օրերուն, այլ փորձառութիւն մը՝ դադրած այլևս տխուր ըլլալէ, վիճակ մը միայն, ծնունդ տալու համար ուրիշ վիճակի մը։

Յարութեամբ եղած խոստումը կ'ապացուցանէ թէ շարունակուող կեանքը որ պիտի անցնի մահուան փորձառութենէն, կրնայ շարունակուիլ մահէն անդին, և այս նոր կեանքը վերջ չունի այլևս։ Այս ամօքիչ մտածումին մէջ մահը կը դադրի ըլլալէ սոսկալի վերջ կեանքին, մութ պատը որուն առջև կը վերջանային մեր երազներն ու իղձերը։ Յարութեան հաւատքով, ոչ միայն ապագայ մը կ'երեւի գերեզմանէն անդին, այլ նաեւ կայ հոն մեզի սպասող Մէկը, որ հոն զացած է այն ուղիէն՝ ուրկէ պիտի անցնի մեզմէ իւրաքանչիւրը։

Քրիստոս իր մահով յայլած է մահուան, և մեզմէ իւրաքանչիւրը տարտի անցնիլ այդ մահէն, և յարութենէն, անմահութեան երթալէ առաջ։ Քրիստոսի զօրծը այս աշխարհին մէջ կարելի է նկատել ամէն բանէ առաջ իբր այս յաղթանակը, իբրեւ պատրաստութիւն Յարութեան և Յաւիտենական կեանքին։

«Քրիստոս յարեաւ...»

Այս հաւատումը մեծ ուրախութեամբ կը բխի մեր հոգիէն, վստահի ապահովութիւնն է անիկա մեր անմահութեան, կապուած՝ Քրիստոսին։ Ասկայն

այս ուրախութիւնը չի ծնիր մեր մէջ մեր ապագայ ստոյգ զոյութեան համար միայն, այլ նաև անոր մէջ նորոգուած կեանքին: Գերեզմանէն անդին մեզի կը սպասէ ոչ միայն յաւերժութիւնը, այլ նաև նորոգութիւնը, «փառաւորում»ը կեանքին, Առաքեալին բառով: Յարութիւնը այս կերպով կը բանայ մեզի կեանքի հորիզոն մը, օգտելով մարդը նոր նկարագրով: Նորոգուած մարդը, նոր աշխարհի մէջ: Այս իրականութեամբ միայն կը լուսաւորուի Քրիստոսի մահուան վրայ տարած յաղթանակին իմաստը:

Յարութիւնը ուրեմն ոյժն է իրացած անմահութեան, անձնանորոգման, և Քրիստոսի ներգործիչ ներկայութեան:

Անձնական անմահութեան զաղափարը օտար էր հիներուն. Հրէից մօտ նոյն իսկ, վերջերք՝ երբորդ դարուն միայն ի յայտ կը բերուի: Իսկ Յոյներու համար հողին կուգար հոգեկան աշխարհէ մը, հոս կ'ապրէր առժամանակեայ, յետոյ վերադառնալու համար իր սկիզբին: Մինչ քրիստոնէական մտածումով՝ հողին աստուորն ալ անդենականին կը տանի փառաւորելէ վերջ զայն:

Հին աշխարհի հասկացողութեամբ, մարդու և տիեզերքի ճակատադիրները բաժնուած էին. Յիսուսի յարութեամբ անոնք կը միանան: Յարութեան իրականութեան մէջ յաղթական մահուան պարտութիւնը կը զգացուի: Յարութիւնը այլաբանութիւն մը չէ, այլ իրականութիւն մը, ան պատուած է այլևս ընդմիշտ մահուան վարագոյրը, և միացուցած իրարու, կեանքը՝ անմահութեան, և ժամանակաւորը՝ անժամանակին:

Քրիստոս մեռաւ և Յարութիւն առաւ մեզի համար՝ սովբեցնելու մեզի թէ սրպէսզի կարենանք յարութիւն առնել իրեն պէս, պէտք է զիտնանք և կարենանք մեռնիլ իրեն նման: *St. Paulus 1. Kor. 15. 20-28. 1938. Վ.Զ.*

Յարութեան հրաշքը մեծ լոյս կը սփռէ գերեզմանէն անդի կեանքին վրայ. պէտք չէ երկմտիլ անոր ճշմարտութեան, վասնզի անոր վկաները դիւրախար մարդեր չէին, անոնք զայն տեսնելէ, շօշափելէ և անոր հետ խօսակցելէ վերջն ալ տակաւին կը թերահաւատէին. «և ոմանք երկուացան»:

Զկայ արգարև պատմական դէպք մը, որ հարուստ ըլլայ ներքին ու արտաքին այնքան ապացոյցներով, որքան Յիսուսի Յարութիւնը:

Եւ սակայն մեզմէ շատերուս համար տեսանելէն անդին ոչինչ զոյութիւն ունի, մեր դարու նիւթապաշտիկ մտածումներով աղողրուած սերունդը կ'անգիտանայ անդենականը, զայն մարդոց միտքն ու հոգին յոգնեցնող կրօնական ցնորք մը նկատելով միայն:

Ոմանք՝ և քիչ չէ թիւը անոնց, կը կարծեն թէ անդենականին հաւատքը կը պզտիկցնէ կեանքին արժէքը, ջլատելով իր ուժերը երկրի վրայ, մինչդեռ ընդհակառակն անոր կ'ընծայէ անդիմադրելի մեծութիւն մը: Ի՞նչ կ'արժէ մարդը, ի՞նչ կ'արժեն իր իտէալներն ու իղձերը, իր գործերն ու սէրերը, եթէ անցնող վայրկեանը որ այս աշխարհի կեանքն է, իր հետ կարենայ տանիլ այդ ամէնը: Եթէ այս աշխարհն է լոկ մեր բաժինը, եթէ այս երկիրն է մարդուն միակ հայրենիքը և ժառանգութիւնը, այն ատեն կեանքը բնաւ իմաստ մը չունենար, անիկա առեղծուած մը կը մնայ, այնքան անզուրկ որքան անլուծելի, պէտք է զրել անոր դրան վրայ այս թախծաղին բայց ճշմարիտ խօսքը Առաքեալին, «առանց Աստուծոյ, առանց յոյսի»:

Լեւոնակառուին սակայն, բայց անդենականին դուռը, ըսէ՛ թէ մարդկային կեանքը ճամբորդութիւն մըն է աշխարհէն յաւիտենականին, ըսէ՛ թէ հայրենիք մը կայ այս կեանքէն անդին, և թէ իւրաքանչիւր օրը վախճան մը և սկիզբ մըն է միանգամայն, այն ատեն սիրոյ և ծառայութեան իւրաքանչիւր արարքը նոր արժէքով պիտի երևի, և կեանքի նեղութիւններն ու դժուարութիւնները բնաւ պիտի չյուսահատեցնեն զմեզ։

Գերեզմանը սկզբնակէտը եղաւ Յիսուսի գերազոյն կեանքին, և անով՝ մարդկային կեանքին։ Հոն ուր վերջացած կը կարծուէր իր կեանքն ու գործը, նոյն այդ թափուր գերեզմանին մէջ վերանորոգուեցան անոնք զօրաւոր ու հրաշալի իրականութեամբ։ Եթէ կարենանք հաւատալ այս իրականութեան, մահը կը դադրի ըլլալէ մեզի համար վերջ մը կեանքի, և կը դառնայ սկիզբ մը նոր վիճակի մը՝ մահով սկզբնաւորուած։

Եւ սակայն Յիսուսին յարութիւնը մահուան վրայ տարուած յաղթանակ մը ըլլալով հանդերձ, է նաև երկնայնացումը աշխարհին և աստուածացումը մարդուն։ Այս մեծ հասկացողութեամբ գերեզմանէն անդիի կեանքը գերմարդկային կեանք մը կը դառնայ, որուն փորձառութիւնը աստէն չենք կրնար ունենալ, բայց նախազգալը տրուած է մեզմէ շատերուն։ Մարդուն ապագայ կատարեալ և լիալիւր կեանքին վրայ այս վստահ մտածումը զմեզ կը տողորէ մեր ապագային պատրաստութեան խորհուրդով, և իցիւ թէ տողորէր մանաւանդ անոր հաստատուն կամքովը։

Յիսուսի յարութիւնը այլաբանութիւն մը չէ, այլ իրականութիւն մը, որ պատուած է այլևս մահուան վարագոյրը, և միացուցած իրարու ընդմիշտ կեանքը անմահութեան, և ժամանակաւորը անժամանակին։ Քրիստոսի ճշմարիտ յարութիւնը իր եկեղեցին է, անոր կազմաւորած քրիստոնէական կեանքը, և անկէ ծնած տիեզերական քաղաքակրթութիւնը։

Սերմանուած, ու վերնծիւղած ցորենահատն է Քրիստոս՝ իբր հաւատք և կեանք, որ դարերէ ի վեր կ'աճի և կը զարգանայ իր եկեղեցիով, պարպուած գերեզմանի խորհուրդին մէջ։

Յարութեան տօնը փառաբանող այս տողերը հարկադրաբար տառապազին շեշտով մը կ'ընթանան, որքան ատեն որ տօնին տիրական մտածումը՝ մահուան յաղթանարումը, աւելի քան երբեք խնդրական կ'երևայ այսօրուան մարդկութեան մէջ։

Եւ սակայն մեր պարտքն է աւելի քան յուսալից մնալ Քրիստոնէութեան գերազոյն պատգամին, և հաւատալ օրուան՝ ուր մարդը Աստուծոյ օգնութեամբ, միանգամ ընդ միշտ և վերջնապէս զգեստէ պիտի մահուան բռնութիւնը, և զմեզ պիտի ընէ արժանի իրապէս արժանորելու ամենէն մեծ նախադասութիւնը մեր կրօնքին։

«Քրիստոս յարեալ ի մեռելոց»։

ԽՄԲ.